

ŽENEVSKA KONVENCIJA O POBOLJŠANJU POLOŽAJA RANJENIKA, BOLESNIKA I BRODOLOMNIKA ORUŽANIH SNAGA NA MORU

od 12. avgusta 1949.

(II Ženevska konvencija)

Dole potpisani, Opunomoćenici vlada zastupljenih na Diplomatskoj konferenciji održanoj u Ženevi od 21. aprila do 12. avgusta 1949. godine u cilju revizije X Haške konvencije od 18. oktobra 1907. o prilagođavanju na pomorski rat načela Ženevske konvencije od 1906. godine, sporazumeli su se u sledećem:

GLAVA I OPŠTE ODREDBE

ČLAN 1.

Visoke strane ugovornice obavezuju se da će poštovati ovu Konvenciju i da će joj obezbediti poštovanje u svakoj prilici.

ČLAN 2.

Pored odredaba koje treba da stupe na snagu još za vreme mira, ova Konvencija će se primenjivati u slučaju objavljenog rata ili svakog drugog oružanog sukoba koji izbije između dveju ili više Visokih strana ugovornica i ako jedna od njih nije priznala ratno stanje.

Konvencija će se isto tako primenjivati u svim slučajevima okupacije cele teritorije jedne Visoke strane ugovornice ili njenog dela, čak i ako ta okupacija ne naiđe ni na kakav vojni otpor.

Ako jedna od Sila u sukobu nije učesnik u ovoj Konvenciji, Sile učesnice u Konvenciji ipak će ostati vezane njome u svojim međusobnim odnosima. One će pored toga biti vezane Konvencijom prema toj Sili, ako ta Sila prihvati i primenjuje njene odredbe.

ČLAN 3.

U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba, a koji izbije na teritoriji jedne od Visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu biće dužna da primenjuje bar sledeće odredbe:

1) Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usled bolesti, rane [1], lišenja slobode ili bilo kojeg drugog uzroka, postupaće se, u svakoj prilici, čovečno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, veri ili ubeđenju, polu, rođenju ili imovnom stanju, ili bilo kome drugom sličnom merilu.

U tom cilju zabranjeni su i zabranjuju se, u svako doba i na svakom mestu, prema gore navedenim licima sledeći postupci:

- a) povrede koje se nanose životu i telesnom integritetu, naročito sve vrste ubistva, osakaćenja, svireposti i mučenja;
- b) uzimanje talaca;
- c) povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci;

d) izricanje i izvršavanje kazni bez prethodnog suđenja od strane redovno ustanovljenog suda i propraćenog svim sudskim garantijama koje civilizovani narodi priznaju za neophodne.

2) Ranjenici [2] i bolesnici biće prihvaćeni i negovani.

Svaka nepristrasna humanitarna organizacija, kao što je Međunarodni komitet Crvenog krsta, može da ponudi svoje usluge stranama u sukobu.

Strane u sukobu će se truditi, s druge strane, da stave na snagu putem posebnih sporazuma jedan deo ili sve ostale odredbe ove Konvencije.

Primena prethodnih odredaba neće imati uticaja na pravni položaj strana u sukobu.

ČLAN 4.

U slučaju ratnih operacija između suvozemnih i pomorskih snaga strana u sukobu, odredbe ove Konvencije primenjivaće se samo na ukrcane snage.

Iskrcane snage biće odmah podvrgnute odredbama Ženevske konvencije o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. avgusta 1949. godine.

ČLAN 5.

Neutralne Sile primenjivaće po analogiji odredbe ove Konvencije na ranjenike, bolesnike i brodolomnike, na članove sanitetskog i verskog osoblja, koji pripadaju oružanim snagama strana u sukobu, a koji budu primljeni ili internirani na njihovoj teritoriji, kao i na prikupljene mrtve.

ČLAN 6.

Pored sporazuma izričito predviđenih članovima 10,18,31,38. i 43, Visoke strane ugovornice moći će zaključivati i druge specijalne sporazume po svakom pitanju za koje budu smatrale da ga treba posebno urediti. Nijedan specijalan sporazum neće moći da pogorša položaj ranjenika, bolesnika i brodolomnika, kao i članova sanitetskog i verskog osoblja, onako kako je on uređen ovom Konvencijom, niti da ograniči pravo koja im ova Konvencija priznaje.

Ranjenici, bolesnici i brodolomnici, kao i članovi sanitetskog i verskog osoblja, uživaće koristi iz ovih sporazuma dokle god se Konvencija na njih primenjuje, osim ako postoje suprotne odredbe izričito unete u gore navedene ili docnije sporazume, ili ako je neka od strane u sukobu prema njima preduzela povoljnije mere.

ČLAN 7.

Ranjenici i bolesnici, kao i članovi sanitetskog i verskog osoblja, ne mogu se ni u kom slučaju odreći ni delimično ni u celini prava koja im obezbeđuju ova Konvencija i specijalni sporazumi pomenuti u prethodnom članu, ukoliko takvih bude bilo.

ČLAN 8.

Ova Konvencija će se primenjivati uz sudelovanje i pod nadzorom Sila zaštitnica čija je dužnost da štite interese strana u sukobu. U tom cilju, Sile zaštitnice će moći, pored svog diplomatskog i konzularnog osoblja, da imenuju delegate među svojim sopstvenim državljanima ili među državljanima drugih neutralnih Sila. Za te delegate se mora dobiti odobrenje Sile kod koje oni obavljaju svoju misiju.

Strane u sukobu olakšavaće, u najširoj mogućoj meri, zadatak predstavnika ili delegata Sila zaštitnica.

Predstavnici ili delegati Sila zaštitnica ne smeju ni u kom slučaju da prekorače granice svoje misije, onako kako je ona određena ovom Konvencijom; oni će naročito biti dužni da vode računa o

imperativnim potrebama bezbednosti države u kojoj obavljaju svoje dužnosti. Njihov rad može se ograničiti, izuzetno i privremeno, jedino kad to zahtevaju imperativni vojni razlozi.

ČLAN 9.

Odredbe ove Konvencije ne predstavljaju smetnju za humanitarnu delatnost koju Međunarodni komitet Crvenog krsta, kao i svaka druga nepristrasna humanitarna organizacija, budu preuzimali, po odobrenju zainteresovanih strana u sukobu, u cilju zaštite i pružanja pomoći ranjenicima, bolesnicima i brodolomnicima, kao i članovima sanitetskog ili verskog osoblja.

ČLAN 10.

Države ugovornice moći će se u svako doba sporazumeti da vršenje zadataka koje ova Konvencija postavlja Silama zaštitnicama povere jednoj organizaciji koja pruža sva jemstva nepristrasno i uspešno sprovođenje tih zadataka u delo.

Ako se ranjenici, bolesnici i brodolomnici, ili članovi sanitetskog i verskog osoblja, ne koriste ili prestanu da se koriste, iz ma kog razloga, delatnošću jedne Sile zaštitnice ili jedne organizacije određene shodno prvom stavu, Sila koja ih drži biće dužna da zatraži bilo od neke neutralne države, bilo od neke takve organizacije, da primi na sebe dužnosti koje na osnovu ove Konvencije pripadaju Silama zaštitnicama koje su odredile strane u sukobu.

Ako zaštita na taj način ne mogne da se obezbedi, Sila koja drži ranjenike, bolesnike i brodolomnike ili članove sanitetskog i verskog osoblja, biće dužna da zatraži od neke humanitarne organizacije, kao što je Međunarodni komitet Crvenog krsta, da primi na sebe humanitarne dužnosti koje na osnovu ove Konvencije leže na Silama zaštitnicama, odnosno biće dužna da primi, u granicama odredaba ovog člana, usluge koje joj ponudi takva organizacija.

Svaka neutralna Sila ili svaka organizacija koju je pozvala zainteresovana Sila ili koja je u gore navedene svrhe ponudila svoje usluge biće dužna, pri vršenju svoje delatnosti, da ostane svesna odgovornosti prema strani u sukobu čiji su pripadnici lica zaštićena ovom Konvencijom, i biće dužna da pruži dovoljna jemstva da je u stanju da primi na sebe dužnosti u pitanju i da ih vrši nepristrasno.

Od prehodnih odredaba ne može se odstupiti posebnim sporazumom između Sila od kojih bi jedna, ma i privremeno, bila prema drugoj Sili ili prema njenim saveznicima ograničena u svojoj slobodi pregovaranja usled vojnih događaja, naročito u slučaju okupacije celokupne njene teritorije ili jednog njenog znatnog dela.

Kad god se u ovoj Konvenciji pominje Sila zaštitnica, taj izraz istovremeno označava i organizacije koje je zamenjuju u smislu ovoga člana.

ČLAN 11.

U svim slučajevima gde one to budu smatrale korisnim u interesu zaštićenih lica, naročito za slučaj neslaganja između strana u sukobu u vezi sa primenom ili tumačenjem odredaba ove Konvencije, Sile zaštitnice pružiće svoje dobre usluge u cilju rešenja spora.

U tu svrhu svaka od Sila zaštitnica može, na poziv jedne strane ili po svom nahođenju, da predloži stranama u sukobu sastanak njihovih predstavnika, a naročito organa kojima su povereni ranjenici, bolesnici i brodolomnici kao i članova sanitetskog i verskog osoblja, po mogućstvu na podesno izabranoj neutralnoj teritoriji. Strane u sukobu biće dužne da se odazovu predlozima koji im u tom smislu budu učinjeni. Sile zaštitnice će moći, u takvom slučaju, da predlože na odobrenje stranama u sukobu neku ličnost koja je pripadnik jedne neutralne Sile, ili ličnost koju uputi Međunarodni komitet Crvenog krsta, i koja će biti pozvana da učestvuje na tome sastanku.

GLAVA II O RANJENICIMA, BOLESNICIMA I BRODOLOMNICIMA

ČLAN 12.

Pripadnici oružanih snaga i ostala lica navedena u sledećem članu koja se nađu na moru i budu ranjena, bolesna ili pretrpe brodolom, moraju u svakoj prilici biti poštovani i zaštićeni, imajući u vidu da se izraz brodolom primenjuje na svaki brodolom, ma koje bile okolnosti u kojima se on dogodi, podrazumevajući tu i prinudno spuštanje na morsku površinu ili padanje u more.

Strana u sukobu koja ih bude držala u svojoj vlasti sa njima će postupati i negovaće ih čovečno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na polu, rasi, narodnosti, veri, političkom mišljenju ili bilo kome drugom sličnom merilu. Strogo je zabranjeno svako ugrožavanje njihovog života i njihove ličnosti a, između ostalog, njihovo ubijanje ili njihovo istrebljenje, stavljanje na muke, vršenje nad njima bioloških opita, namerno nepružanje lekarske pomoći ili nege, izlaganje opasnostima zaraze ili okruženja stvorenih u tom cilju.

Jedino razlozi lekarske hitnosti dopuštaju prvenstvo u pogledu pružanja nege.

Prema ženama će se postupati sa svim posebnim obzirima koji se duguju njihovom polu.

ČLAN 13.

Ova Konvencija primenjivaće se na brodolomnike, ranjenike i bolesnike na moru u sledećim kategorijama:

1) na pripadnike oružanih snaga jedne strane u sukobu, kao i pripadnike milicije [3] i dobrovoljačkih jedinica koji ulaze u sastav tih oružanih snaga;

2) na pripadnike ostalih milicija i pripadnike ostalih dobrovoljačkih jedinica, podrazumevajući tu i pripadnike organizovanih pokreta otpora [4], koji pripadaju jednoj strani u sukobu i koji dejstvuju izvan ili u okviru svoje sopstvene teritorije, čak i da je ta teritorija okupirana, pod uslovom da te milicije ili dobrovoljačke jedinice, podrazumevajući tu i ove organizovane pokrete otpora, ispunjavajući sledeće uslove:

- a) da na čelu imaju lice odgovorno za svoje potčinjene;
- b) da imaju određen znak za razlikovanje i koji se može uočiti na odstojanju;
- c) da otvoreno nose oružje;
- d) da se, pri svojim dejstvima, pridržavaju ratnih zakona i običaja;

3) na pripadnike redovnih oružanih snaga koji izjavljuju da pripadaju jednoj vladi ili vlasti koju nije priznala Sila u čijim se rukama nalaze;

4) na lica koja prate oružane snage iako neposredno ne ulaze u njihov sastav, kao što su civilni članovi posada vojnih vazduhoplova, ratni dopisnici, snabdevači, članovi radnih jedinica ili službi čija je dužnost da se staraju o udobnosti vojske, pod uslovom da su za to dobila dovolu od oružanih snaga u čijoj se pratnji nalaze;

5) na članove posada, podrazumevajući tu komandante, pilote i učenike trgovačke mornarice i posade civilnog vazduhoplovstva strana u sukobu koji ne uživaju povoljniji postupak na osnovu drugih odredaba međunarodnog prava;

6) na stanovništvo neokupirane teritorije koje se, usled približavanja neprijatelja, dobrovoljno diže na oružje da bi pružilo otpor neprijateljskoj najezdi za koje nije imalo vremena da se organizuje kao redovna oružana sila, ako ono otvoreno nosi oružje i ako poštuje ratne zakone i običaje.

ČLAN 14.

Svki ratni brod jedne zaraćene strane može zahtevati da mu se predaju ranjenici, bolesnici ili brodolomnici koji se nalaze na bojnim bolničkim brodovima, na bolničkim brodovima društava za pomoć ili pojedinaca, kao i na trgovačkim brodovima, jahtama i manjima plovilima, ma koja bila njihova državna pripadnost, ukoliko zdravstveno stanje ranjenika i bolesnika dozvoljava njihovu predaju i ukoliko ratni brod raspolaže smeštajima koji dopuštaju da se ovima obezbedi dovoljno lečenje.

ČLAN 15.

Ako ranjenike, bolesnike ili brodolomnike primi neutralni ratni brod ili neutralni vojni vazduhoplov, mora se dobiti jemstvo, kada to međunarodno pravo zahteva, da oni više ne mogu ponovo uzeti učešća u ratnim operacijama.

ČLAN 16.

Vodeći računa o odredbama člana 12, ranjenici, bolesnici i brodolomnici jedne zaraćene strane, koji su pali u ruke protivnika, biće ratni zarobljenici i na njih će se primenjivati pravila međunarodnog prava o ratnim zarobljenicima. Uzaptilac [5] je taj koji odlučuje, prema prilikama, da li ih treba zadržati, uputiti u neku luku njegove zemlje, u neku neutralnu luku, pa čak i u luku protivnika. U ovom poslednjem slučaju, ratni zarobljenici koji su na taj način vraćeni u svoju zemlju ne mogu služiti u vojsci za vreme trajanja rata.

ČLAN 17.

Ranjenike, bolesnike ili brodolomnike koji su, uz pristanak mesne vlasti, iskrcani u neku neutralnu luku, neutralna Sila mora čuvati, kako to zahteva međunarodno pravo, da oni ne bi ponovo uzeli učešća u ratnim operacijama, ukoliko ne postoji drukčiji sporazum između neutralne Sile i zaraćenih Sila.

Troškove oko smeštaja [6] i interniranja podnosi Sila kojoj pripadaju ranjenici, bolesnici, odnosno brodolomnici.

ČLAN 18.

Posle svakog boja, strane u sukobu preduzeće bez odlaganja sve moguće mere radi pronalaženja i prikupljanja brodolomnika, ranjenika i bolesnika, radi njihove zaštite protiv pljačke i zlostavljanja i obezbeđenja potrebne im nege, kao i radi pronalaženja mrtvih i sprečavanja da oni budu pljačkani.

Kad god to prilike dopuste, strane u sukobu zaključiće lokalne sporazume za evakuaciju morskim putem ranjenika i bolesnika i opsednute ili opkoljene zone i za prolaz sanitetskog i verskog osoblja i sanitetskog materijala koji se upućuju u tu zonu.

ČLAN 19.

Strane u sukobu dužne su, u što je moguće kraćem roku, da popišu sve podatke koji su u stanju da doprinesu identifikovanju brodolomnika, ranjenika, bolesnika i mrtvih protivničke strane koji su pali pod njihovu vlast. Ti podaci treba po mogućstvu da sadrže:

- a) naznačenje Sile čiji su pripadnici;
- b) broj vojne jedinice ili broj matrikule;
- c) prezime;
- d) lično ime ili imena;
- e) datum rođenja;
- f) svaki drugi podatak koji se nalazi na ličnoj ispravi ili na pločici o identitetu;

g) datum i mesto zarobljavanja ili smrti;

h) podaci o ranama, bolesti ili uzroku smrti;

Gore navedeni podaci moraju se, u najkraćem mogućem roku, dostaviti Birou za obaveštenja, predviđenom u članu 122. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgusta 1949. godine, koji će ih dostaviti Sili čija su ta lica pripadnici, posredstvom Sile zaštitnice i Centralne agencije za ratne zarobljenike.

Strane u sukobu ustanoviće i saopštavaće jedna drugoj, na način određen u prethodnom stavu, propisno potvrđene umrlice ili spiskove smrtnih slučajeva. One će isto tako prikupljati i jedna drugoj dostavljati, posredstvom istog Biroa, polovinu dvostruke pločice o identitetu ili samu pločicu, ako se radi o običnoj pločici, testamente i ostala dokumenta od važnosti za porodicu umrlih, novac, i, uopšte, sve predmete koji se nađu kod mrtvih a koji imaju neke stvarne ili afekcione vrednosti. Ti predmeti, kao i predmeti za koje nije utvrđeno kome pripadaju, slaće se u zapečaćenim paketima, sa sprovodnom izjavom koja će sadržavati sve pojedinosti potrebne za identifikovanje umrlog pritežaoaca, kao i potpun popis sadržine paketa.

ČLAN 20.

Strane u sukobu će se starati da se pre potapanja mrtvih, koje će se vršiti pojedinačno ukoliko to prilike dovole, izvrši pažljiv i po mogućstvu lekarski pregled leševa, u cilju konstatovanja smrti, ustanovljenja identiteta i mogućnosti da se o tome podnese izveštaj. Gde postoji dvostruka pločica o identitetu, polovina te pločice treba da ostane na lešu.

Ako su leševi iskrcani, na njih će se primeniti odredba Ženevske konvencije o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. avgusta 1949. godine.

ČLAN 21.

Strane u sukobu mogu se pozvati na milosrđe zapovednika neutralnih trgovačkih brodova, jahti ili manjih plovila, radi preuzimanja i negovanja ranjenika, bolesnika i brodolomnika, kao i radi prikupljanja mrtvih.

Brodovi svih vrsta koji se budu odazvali tome pozivu, kao i oni koji dobrovoljno budu prihvatili ranjenike, bolesnike ili brodolomnike, uživaće posebnu zaštitu i olakšice pri pružanju svoje pomoći.

Oni ni u kom slučaju ne mogu biti uzapćeni zbog jednog takvog transporta; ali izuzev datih im suprotnih obećanja, oni ostaju izloženi uzapćenju zbog povreda neutralnosti koje eventualno izvrše.

GLAVA III O BOLNIČKIM BRODOVIMA

ČLAN 22.

Vojni bolnički brodovi, tj. brodovi koje su Sile sagradile ili uredile naročito i isključivo u cilju pružanja pomoći ranjenicima, bolesnicima i brodolomnicima, njihovog lečenja i transportovanja, ne mogu ni u kojoj prilici biti predmet napada niti uzapćenja nego se uvek moraju poštovati i štiti, pod uslovom da njihova imena i opis budu saopšteni stranama u sukobu deset dana pre njihove upotrebe.

Opis koji mora da sadrži notifikacija obuhvata brutoregistarsku tonažu, dužinu od zadnjeg do prednjeg dela broda i broj katarki i dimnjaka.

ČLAN 23.

Ustanove koje se nalaze na obali i koje imaju pravo na zaštitu Ženevske konvencije o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. avgusta 1949. godine ne smeju biti ni napadane niti bombardovane sa mora.

ČLAN 24.

Bolnički brodovi koje upotrebljavaju nacionalna društva Crvenog krsta, zvanično priznata društva za pomoć ili pojedinci uživaju istu zaštitu kao i vojni bolnički brodovi i izuzeti su od uzapćenja, ako im je strana u sukobu kojoj pripadaju dala službeni nalog i ukoliko su ispunjene odredbe člana 22. koje se odnose na notifikaciju.

Ovi brodovi moraju biti snabdeveni ispravom nadležne vlasti kojom se izjavljuje da su bili podvrgnuti njenom nadzoru za vreme svoga opremanja i prilikom svog polaska.

ČLAN 25.

Bolnički brodovi koje upotrebljavaju nacionalna društva Crvenog krsta, zvanično priznata društva za pomoć ili pojedinci pripadnici neutralnih zemalja, uživaće istu zaštitu kao i vojni bolnički brodovi i biće izuzeti od uzapćenja, pod uslovom da su se stavili pod rukovođenje jedne od strana u sukobu, sa prethodnim pristankom svoje sopstvene vlade i sa dozvolom te strane i ukoliko su ispunjene odredbe člana 22. koje se odnose na notifikaciju.

ČLAN 26.

Zaštita predviđena u članovima 22, 24 i 25. primenjivaće se na bolničke brodove svake tonaže i na njihove čamce za spasavanje, ma na kom mestu oni dejstvovali. Međutim, da bi se obezbedio maksimum ugodnosti i bezbednosti, strane u sukobu će se truditi da za prenos ranjenika, bolesnika i brodolomnika, na velikim razdaljinama i na otvorenom moru, iskorišćuju samo bolničke brodove čija je nosivost veća od 2.000 bruto tona.

ČLAN 27.

Pod istim uslovima koji su predviđeni u članovima 22. i 24. imaju se isto tako poštovati i štititi manja plovila koja za obalske operacije spasavanja upotrebljavaju država ili zvanično priznata društva za pomoć, ukoliko to potrebe operacije dopuštaju.

Isto tako će se postupiti u granicama mogućnosti i sa stalnim obalskim postrojenjima koja ta manja plovila isključivo upotrebljavaju za svoje humanitarne delatnosti.

ČLAN 28.

U slučaju borbe na ratnim brodovima, brodske bolnice se moraju poštovati i štedeti što je više moguće. Na ove brodske bolnice i njihov materijal primenjuje se ratno pravo, ali se oni ne smeju upotrebljavati za drugu svrhu dok su potrebni ranjenicima i bolesnicima. Međutim, komandant koji ih drži pod svojom vlašću može njima raspolagati, za slučaj hitne vojne potrebe, pošto se prethodno postarao o sudbini ranjenika i bolesnika koji se u njima nalaze na lečenju.

ČLAN 29.

Svakom bolničkom brodu koji se nalazi u luci koja padne u ruke neprijatelja ima se dopustiti da iz nje isplovi.

ČLAN 30.

Brodovi i manja plovila navedeni u članovima 22, 24, 25. i 27. ukazivaće pomoć i negu ranjenicima, bolesnicima i brodolomnicima, bez obzira na državljanstvo.

Visoke strane ugovornice se obavezuju da te brodove i manja plovila neće upotrebljavati ni za kakve vojne ciljeve.

Ti brodovi i manja plovila ne smeju ni na koji način ometati pokrete borbenih jedinica.

za vreme i posle boja, oni deluju na sopstveni rizik i opasnost.

ČLAN 31.

Strane u sukobu imaju pravo nadzora i pregleda na brodovima i manjim plovilima pomenutim u članovima 22, 24, 25. i 27. One mogu odbiti pomoć tih brodova i plovila, naložiti im da se udalje, zapovediti im da pođu određenim pravcem, kontrolisati upotrebu njihovog radija i svih ostalih sredstava saobraćaja, pa čak i zadržati ih najviše sedam dana od trenutka pregleda broda, ako to ozbiljnost prilika bude zahtevala.

One mogu privremeno ukrcati na brod komesara, čiji će se isključiv zadatak sastojati u tome da obezbedi izvršenje naređenja datih na osnovu odredaba prednjeg stava.

Strane u sukobu će, po mogućstvu, upisati u dnevnik bolničkih brodova, na jeziku razumljivom zapovednika bolničkog broda, naređenja koja im budu dale.

Strane u sukobu mogu, bilo jednostrano, bilo na osnovu posebnog sporazuma, ukrcati na svoje bolničke brodove neutralne posmatračke koji će proveravati strogo pridržavanje odredaba ove Konvencije.

ČLAN 32.

Brodovi i manja plovila navedeni u članovima 22, 24, 25. i 27. ne izjednačuju se sa ratnim brodovima u pogledu boravka u neutralnoj luci.

ČLAN 33.

Trgovački brodovi koji budu pretvoreni u bolničke brodove ne mogu menjati svoju namenu dokle god traju neprijateljstva.

ČLAN 34.

Zaštita koja pripada bolničkim brodovima i brodskim bolnicama može prestati samo ako se oni upotrebe, pored svojih humanitarnih zadataka, za vršenje akata štetnih po neprijatelja. Međutim, zaštita prestaje tek posle obavezno date opomene, koja će u svim pogodnim slučajevima ostaviti razuman rok, i tek pošto ta opomena ostane bez dejstva.

Bolnički brodovi, posebno, ne mogu imati niti upotrebljavati tajnu šifru za svoje radio emisije niti za koje bilo drugo sredstvo prenošenja vesti.

ČLAN 35.

Neće se smatrati kao radnje koje lišavaju bolničke brodove ili brodske bolnice zaštite koja im pripada:

- 1) činjenica da je osoblje tih brodova ili bolnica naoružano i da upotrebljava svoje oružje za održavanje reda, radi sopstvene odbrane ili radi odbrane svojih ranjenika i bolesnika;
- 2) činjenica da se na brodu nalaze aparati namenjeni isključivo obezbeđenju ploidbe ili prenošenju vesti;
- 3) činjenica da se na bolničkim brodovima ili u brodskim bolnicama nalazi lično oružje ili municija oduzeti ranjenicima, bolesnicima i brodolomnicima, a koji još nisu predati nadležnoj službi;

4) činjenica da se humanitarna delatnost bolničkih brodova i brodskih bolnica ili njihovog osoblja prostire i na građanska lica ranjena, bolesna ili koja su pretrpela brodolom;

5) činjenica da bolnički brodovi prenose materijal i osoblje koji su isključivo namenjeni sanitetskim dužnostima, pored materijala i osoblja koji su im obično potrebni.

GLAVA IV O OSOBLJU

ČLAN 36.

Versko, lekarsko i bolničko osoblje bolničkih brodova i njihova posada moraju se poštovati i štiti; ono se ne sme zarobljavati dok se nalazi u službi tih brodova, bilo da na njemu ima ili nema ranjenika i bolesnika.

ČLAN 37.

Versko, lekarsko i bolničko osoblje, namenjeno lekarskoj ili verskoj službi lica naznačenih u članovima 12. i 13, koje padne pod vlast neprijatelja, ima se poštovati i štiti; ono može da nastavi sa vršenjem dužnosti dokle god je to potrebno za negu koja se ima dati ranjenicima i bolesnicima. Ono zatim mora biti vraćeno kući čim glavni komandant, pod čijom je ono vlašću, to bude smatrao mogućim. Pri napuštanju broda, ono sobom može poneti predmete koji su njegova lična svojina.

Ako se međutim utvrdi da je nužno zadržati jedan deo tog osoblja zbog sanitetskih ili verskih potreba ratnih zarobljenika, preduzeće se sve mere da se ono iskrca što je moguće pre.

Pri iscrpavanju, zadržano osoblje se podvrgava odredbama Ženevske konvencije o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. avgusta 1949. godine.

GLAVA V O SANITETSKIM TRANSPORTIMA

ČLAN 38.

Brodovi uzeti pod najam u tu svrhu ovlašćuju se da prenose materijal koji je isključivo namenjen lečenju ranjenika i bolesnika oružanih snaga ili sprečavanju bolesti, pod uslovom da je o okolnostima njihovog puta protivnička Sila obavestena i da ih je ona odobrila. Protivnička Sila zadržava pravo da ih pregleda, ali ne i da ih uzapti niti da zapleni transportovani materijal.

U sporazumu sa stranama u sukobu, neutralni posmatrači mogu biti ukrcani na te brodove radi kontrolisanja transportovanog materijala. U tom cilju materijal mora biti lako pristupačan.

ČLAN 39.

Sanitetski vazduhoplovi, to jest vazduhoplovi koji se upotrebljavaju isključivo za evakuisanje ranjenika, bolesnika i brodolomnika, kao i za prenos sanitetskog osoblja materijala, ne smeju biti predmet napada nego ih strane u sukobu moraju poštovati za vreme letova koje oni vrše na visinama, u časovima i po putevima naročito ugovorenim između svih zainteresovanih strana u sukobu.

Oni, pored nacionalnih boja, moraju da nose na uočljiv način znak raspoznavanja predviđen u članu 41. na svojoj donjoj, gornjoj i bočnim površinama. Oni moraju biti snabdeveni i svakim drugim znakom ili sredstvom za raspoznavanje koji su sporazumom utvrđeni između strana u sukobu bilo u početku, bilo u toku neprijateljstava.

Ukoliko nije drukčije ugovoreno, zabranjeno je nadletanje neprijateljske teritorije ili teritorije koju je neprijatelj okupirao.

Sanitetski vazduhoplovi moraju se povinovati svakom pozivu da se spuste na zemlju ili na vodu. U slučaju tako nametnutog spuštanja na zemlju ili na vodu, vazduhoplov, sa licima koja se na njemu nalaze, može posle eventualnog pregleda da nastavi svoj let.

Ako dođe do slučajnog spuštanja na zemlju ili na vodu na neprijateljskoj teritoriji ili na teritoriji koju je neprijatelj okupirao, ranjenici, bolesnici i brodolomnici, kao i posada vazduhoplova, postaju ratni zarobljenici. Sa sanitetskim osobljem ima se postupati shodno članu 36. i sledećem članu.

ČLAN 40.

Sanitetski vazduhoplovi strana u sukobu mogu, u ograničenje i stava drugog, preletati preko teritorije neutralnih Sila i na njih se spuštati u slučaju potrebe ili radi snabdevanja. Oni su dužni da neutralne Sile prethodno obaveste o svome preletanju preko njihove teritorije i da se povinuju svakom pozivu za spuštanje na zemlju ili na vodu. Oni su zaštićeni od napada samo dok lete na visinama, u časovima i po putu koji su naročito ugovoreni između strana u sukobu i zainteresovanih neutralnih Sila.

Međutim, neutralne Sile mogu da postave uslove ili ograničenja u pogledu preletanja svoje teritorije od strane sanitetskih vazduhoplova ili u pogledu njihovog spuštanja. Ti eventualni uslovi ili ograničenja primenjivaće se na isti način na sve strane u sukobu.

Ranjenike, bolesnike ili brodolomnike, koje sanitetski vazduhoplov, u pristanak mesne vlasti, iskrca na neutralnu teritoriju, neutralna država mora zadržati kad to zahteva međunarodno pravo, kako oni ne bi ponovo uzeli učešća u ratnim operacijama, ukoliko ne postoji drukčiji sporazum između neutralne države i strana u sukobu. Troškove oko smeštaja i interniranja podnosi Sila kojoj pripadaju ti ranjenici, bolesnici, odnosno brodolomnici.

GLAVA VI O ZNAKU RASPOZNAVANJA

ČLAN 41.

Znamenje crvenog krsta na belom polju će se, pod nadzorom nadležne vojne vlasti, nalaziti na zastavama, na trakama koje se nose oko ruke, kao i na svom materijalu koji ima veze sa sanitetskom službom.

Međutim, za zemlje koje već upotrebljavaju kao znak raspoznavanja, umesto Crvenog krsta, Crveni polumesec ili Crveno lava i crveno sunce na belom polju, ta znamenja su isto tako dopuštena u smislu ove Konvencije.

ČLAN 42.

Osoblje o kome je reč u članovima 36. i 37. nosi, pričvršćenu na levoj ruci, traku otpornu na vlagu i snabdevenu znakom raspoznavanja, koju izdaje i na koju stavlja žig vojna vlast.

To osoblje nosi pri sebi isto tako, pored pločice o identitetu predviđene članom 19, posebnu ličnu kartu snbdevenu znakom raspoznavanja. Ta lična karta mora biti otporna na vlagu i imati takve razmere da se može staviti u džep. Ona treba da bude ispisana na nacionalnom jeziku, i da sadrži bar prezime i ime, datum rođenja, čin i broj matrikule svog nosioca. Lična karta treba da potvrdi u kome svojstvu on ima pravo na zaštitu ove Konvencije. Na ličnoj karti mora da se nalazi fotografija nosioca i, pored toga, njegov potpis ili otisci prstiju, ili i jedno i drugo. Na njoj mora biti utisnut suvi žig vojne vlasti.

Lična karta mora biti jednoobrazna u svakoj vojsci i što je moguće više po istome uzoru u vojskama Sila ugovornica. Strane u sukobu mogu se poslužiti obrascem kojiji je priložen kao primer u ovu Konvenciju. One će jedna drugoj, na početku neprijateljstava, dostaviti obrazac koji upotrebljavaju. Svaka lična karta će se izraditi, po mogućstvu, bar u dva primerka, od kojih jedan ostaje na čuvanju kod Sile čiji je pripadnik vlasnik lične karte.

Gore navedeno osoblje ne može, ni u kom slučaju, biti lišeno ni svojih znakova ni svoje lične karte niti prava da nosi traku. U slučaju da ih izgubi, ono ima pravo da dobije duplikat lične karte i zamenu za izgubljene znake.

ČLAN 43.

Brodovi i manja plovila naznačeni u članovima 22, 24, 25. i 27. raspoznavaće se po sledećim obeležjima:

- a) sve njihove spoljašnje površine moraju biti bele;
- b) na svakoj strani broskog trupa kao i na horizontalnim površinama naslikaće se po jedan ili više krstova zatvoreno crvene boje, kako bi se sa visine i sa mora obebedila njihova najbolja vidljivost.

Svi bolnički brodovi će u cilju raspoznavanja isticati nacionalnu zastavu a pored toga, ako pripadaju nekoj neutralnoj državi, i zastavu strane u sukobu pod čijim se rukovodstvom nalaze. Bela zastava sa Crvenom krstom mora se vijoriti na velikoj katarci, na što je moguće većoj visini.

Čamci za spasavanje bolničkih brodova, obalski čamci za spasavanje i sva mala plovila koja upotrebljava zdravstvena služba imaju biti obojeni belom bojom sa jasno uočljivim zatvoreno crvenim krstovima, i, uopšte na njih će se primenjivati gore ugovoreni načini za utvrđivanje identiteta bolničkih brodova.

Gore navedeni brodovi i manja plovila, koji hoće da i po noći i u vreme smanjene vidljivosti sebi obebede zaštitu na koju imaju pravo, moraće preduzeti, sa pristankom strane u sukobu u čijoj se vlasti nalaze, potrebne mere kako bi svoju boju i svoje znake raspoznavanja učinili dovoljno vidljivim.

Bolnički brodovi koje neprijatelj, na osnovu člana 31, privremeno zadrži, moraju spustiti zastavu strane u sukobu u čijoj se službi nalaze ili pod čije su se rukovodstvo stavili.

Ako obalski čamci za spasavanje produže, sa pristankom okupatorske Sile, da dejstvuju iz neke okupirane baze oni mogu biti ovlašćeni da kad napuste svoju bazu i dalje ističu sopstvene nacionalne boje istovremeno sa zastavom Crvenog krsta, pod uslovom da o tome prethodno obaveste sve zainteresovane strane u sukobu.

Sve odredbe ovog člana koje se odnose na znak Crvenog krsta isto tako se primenjuju i na ostale znake pomenute u članu 41.

Strane u sukobu će se, u svako doba, starati da zaključe sporazume u cilju primene najsavremenijih metoda koje im stoje na raspolaganju, kako bi se olakšalo identifikovanje brodova i plovila pomenutih u ovom članu.

ČLAN 44.

Znaci raspoznavanja predviđeni u članu 43. mogu se, u vreme mira kao i u vreme rata, upotrebljavati jedino u cilju označavanja ili zaštite tamo pomenutih brodova, izuzev slučajeva koje bi predvidela neka druga međunarodna konvencija ili sporazum između svih zainteresovanih strana u sukobu.

ČLAN 45.

Visoke strane ugovornice, čije zakonodavstvo ne bi već sada bilo dovoljno, dužne su preduzeti potrebne mere kako bi sprečile i suzbile u svako doba svaku zloupotrebu znakova za raspoznavanje predviđenih u članu 43.

GLAVA VII O IZVRŠENJU KONVENCIJE

ČLAN 46.

Svaka strana u sukobu dužna je da, preko svojih vrhovnih komandanata, do pojedinosti obezbedi izvršenje prethodnih članova, kao i da se postara za regulisanje nepredviđenih slučajeva, shodno opštim načelima ove Konvencije.

ČLAN 47.

Zabranjene su mere represalija protiv ranjenika, bolesnika, brodolomnika, osoblja, brodova ili materijala koje štiti ova Konvencija.

ČLAN 48.

Visoke strane ugovornice obavezuju se da u svojim zemljama vrše, za vreme mira kao i za vreme rata, što je moguće šire upoznavanje stanovništva sa tekstom ove Konvencije, a naročito da proučavanje njenih odredaba unesu u programe vojne nastave, a po mogućstvu i građanske nastave, kako bi sa načelima Konvencije bilo poznato celokupno stanovništvo, naročito oružane snage koje učestvuju u borbama, sanitetsko osoblje i vojni sveštenici.

ČLAN 49.

Visoke strane ugovornice dostavljaju jedna drugoj preko Švajcarskog federalnog veća, a za vreme neprijateljstava posredstvom Sila zaštitnica, zvanične prevode ove Konvencije, kao i zakone i pravilnike koje bi donele u cilju da obezbede njenu primenu.

GLAVA VIII O SUZBIJANJU ZLOUPOTREBA I POVREDA

ČLAN 50.

Visoke strane ugovornice obavezuju se da će preduzeti svaku zakonodavnu meru radi propisivanja odgovarajućih krivičnih sankcija protiv lica koja su izvršila ili koja su izdala naređenja da se izvrši koja od teških povreda ove Konvencije određenih u sledećem članu.

Svaka Strana ugovornica biće dužna da pronalazi lica osumnjičena da su izvršila, ili da su naredila da se izvrši koja od tih teških povreda, i ona će biti obavezna da ih izvede pred sopstvene sudove, bez obira na njihovo državljanstvo. Ona isto tako može, ako to više voli, a prema uslovima predviđenim u njenom zakonodavstvu, da ih preda na suđenje kojoj drugoj Strani ugovornici zainteresovanoj u sudskom gonjenju, ukoliko ta Strana ugovornica protiv pomenutih lica raspolaže dovoljnim dokazima.

Svaka Strana ugovornica preduzeće potrebne mere u cilju suzbijanja dela protivnih odredbama ove Konvencije, a koja ne predstavljaju teške povrede određene u sledećem članu.

Okrivljeni će u svakoj prilici uživati garantije postupka i slobodne odbrane, koje ne smeju biti manje od onih koje su predviđene u članu 105. i sledećim članovima Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgust 1949. godine.

ČLAN 51.

Teške povrede koje se imaju u vidu u prethodnom članu jesu povrede koje obuhvataju jedno od sledećih dela, ako su ona izvršena protiv lica ili dobara koje štiti Konvencija: hotimično ubistvo, mučenje ili nečovečno postupanje, podrazumevajući tu i biološke opite, namerno prouzrokovanje velikih patnji ili nanošenje ozbiljnih povreda telu ili zdravlju, uništenje ili prisvajanje imovine koje nije opravdano vojnim potrebama i koje je izvršeno u velikim razmerama i na nedozvoljen i samovoljan način.

ČLAN 52.

Nijedna Strana ugovornica ne može osloboditi samu sebe, niti drugu Stranu ugovornicu odgovornosti koju je ona sama ili ta druga Strana ugovornica na sebe navukla usled povreda predviđenih u prethodnom članu.

ČLAN 53.

Na zahtev jedne strane u sukobu, mora se, povodom svake navedene povrede Konvencije, otvoriti istraga, na način koji će utvrditi zainteresovane strane.

Ako sporazum o postupku istrage nije postignut, strane će se sporazumeti da izaberu arbitra koji će odlučiti o postupku koji se ima primeniti.

Pošto se povreda ustanovi, strane u sukobu će je otkloniti i suzbiti u najkraćem mogućem roku.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLAN 54.

Ova Konvencija je sastavljena na francuskom i na engleskom jeziku. Oba teksta su podjednako autentična.

Švajcarsko federalno veće postaraće se da se izrade zvanični prevodi Konvencije na ruskom i na španskom jeziku.

ČLAN 55.

Ova Konvencija, koja će nositi današnji datum, može, do 12. februara 1950. biti potpisana u ime Sila predstavljenih na Konferenciji koja je otpočela rad u Ženevi 21. aprila 1949, kao i u ime Sila koje nisu predstavljene na Konferenciji, a koje učestvuju u X Haškoj konvenciji od 18. oktobra 1907. o prilagođavanju na pomorski rat načela Ženevske konvencije od 1906, ili u Ženevskim konvencijama od 1864, 1906 ili 1929. godine o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika u vojskama u ratu.

ČLAN 56.

Ova Konvencija biće ratifikovana što je pre moguće, a instrumenti ratifikacije deponovaće se u Bernu.

O deponovanju svakog instrumenta ratifikacije sastaviće se zapisnik čiji će overeni prepis Švajcarsko federalno veće dostaviti svim Silama u čije ime Konvencija do tada bude potpisana ili čije pristupanje do tada bude notifikovano.

ČLAN 57.

Ova Konvencija stupiće na snagu šest meseci posle deponovanja najmanje dva instrumenta ratifikacije.

Posle toga, ona će za svaku Visoku stranu ugovornicu stupiti na snagu po isteku šest meseci posle deponovanja njenog instrumenta ratifikacije.

ČLAN 58.

Ova Konvencija zamenjuje X Hašku konvenciju od 18. oktobra 1907. o prilagođavanju na pomorski rat načela Ženevske konvencije od 1906. godine u odnosima između Visokih strana ugovornica.

ČLAN 59.

Počev od dana njenog stupanja na snagu, ova Konvencija biće otvorena za pristupanje svakoj Sili u čije ime ova Konvencija nije potpisana.

ČLAN 60.

Pristupanje ovoj Konvenciji notifikovaće se pismenim putem Švajcarskom federalnom veću i proizvođaće svoje dejstvo po isteku šest meseci od dana prijema ove notifikacije.

Švajcarsko federalno veće obavestiće o pristupanju sve Sile u čije ime Konvencija do tada bude potpisana ili čije pristupanje do tada bude notifikovano.

ČLAN 61.

Situacije predviđene u članovima 2. i 3. staviće odmah u dejstvo ratifikacije koje su strane u sukobu deponovale i pristupanja koja su notifikovale pre ili posle početka neprijateljstva ili okupacije. Saopštavanje o primljenim notifikacijama ili pristupanjima strana u sukobu vršiće Švajcarsko federalno veće najbržim putem.

ČLAN 62.

Svaka od Visokih strana ugovornica slobodna je da otkáže ovu Konvenciju.

Otkaz će pismenim putem biti notifikovan Švajcarskom federalnom veću. Međutim, otkaz notifikovan dok se Sila koja ga je učinila nalazi u nekom sukobu neće imati nikakvog dejstva sve dok mir ne bude zaključen i, u svakom slučaju, dokle god ne budu okončane radnje oko oslobođenja i repatriiranja lica zaštićenih ovom Konvencijom.

Otkaz će važiti samo u odnosu na Silu koja ga je učinila. On neće imati nikakvog dejstva na obaveze koje strane u sukobu ostaju dužne da ispunjavaju na osnovu načela međunarodnog prava koja proističu iz ustanovljenih običaja među civilizovanim narodima, i zakona čovečnosti i iz potreba koje nalaže opšta savest.

ČLAN 63.

Švajcarsko federalno veće registrovaće ovu Konvenciju kod Sekretarijata Ujedinjenih nacija. Švajcarsko federalno veće isto tako će izveštavati Sekretarijat Ujedinjenih nacija o svim ratifikacijama, pristupanjima i otkazima koje bude primalo povodom ove Konvencije.

U potvrdu čega su potpisnici, pošto su deponovali svoja odnosna punomoćstva, potpisali ovu Konvenciju.

Rađeno u Ženevi, 12. avgusta 1949. na francuskom i engleskom jeziku, s tim da original ima biti deponovan u arhivi Švajcarske Konfederacije. Švajcarsko federalno veće dostaviće overen prepis Konvencije svakoj od država potpisnica, kao i državama koje budu pristupile Konvenciji.

[1] Pod pojmom rana, u smislu ove Konvencije podrazumeva se kako otvorena rana tako i svaka druga povreda (prim. Red. Kom.).

[2] Pod pojmom ranjenik u smislu ove Konvencije podrazumeva se svako povređeno lice (prim. Red. kom.).

[3] Narodne vojske (prim. Red. kom.)

[4] Ira pripadnici poketa otpora u smislu ove Konvencije obuhvata i partizane
(prim.Red.kom.)

[5] Kaptor (prim.Red.kom.)

[6] Hospitaliacija (prim. Red.kom.)